

Светосавље.орг :: Библиотека

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ СЛОВО ПРОТИВ ЗРЕЛИШТА

1) Може ли се то отрпјети? Може ли се поднијети? Са вама самима ја хоћу да се судим, против вас самих. Тако је и Бог поступио са јеврејима; обраћајући им се против њих самих, Он је говорио: *Људи моји, шта вам учиних, или чиме вас увриједих, чиме вам дотужих? Одговарајте Ми* (Мих. 6:3); и још: *које нађоше оци ваши у Мени погрешење* (Јер. 2:5)? Њему хоћу и ја да подражавам, и опет ћу вам рећи: може ли се то отрпјети, може ли се поднијети? Послије толико дугих бесједа, послије толиког учења, неки, оставивши нас, потрчаше да гледају на коње како се утркују и падоше у такво бјеснило, да су испунили читав град непристојним шумом и крицима који тјерају на смијех, или, боље је рећи, на плач. Због тога сам ја, сједећи кући и слушајући вапај који се подигао, патио више него они које застигне бура. Као што они у вријеме када таласи ударају у зидове брода трепере, подвргнути крајњој опасности, тако су и мене поражавали ти крици, и ја сам обарао поглед на земљу и смућивао се док су се они који су сједили на високом трибинама понашали тако непристојно, а они који су сједили ниже аплаудирали јахачима и урлили још горе. И шта ћемо онда рећи, или чиме ћемо се оправдати ако неко са стране који се затекао овдје, почне да осуђује и говори: да ли је ово

град апостола, да ли је ово град који има таквог учитеља, зар је ово народ христољубиви, друштво - не чулно, него духовно? Чак и самог дана ви се не постидисте, у који се извршише знамења спасења рода човјечијег; него у петак, када је Господ твој разапет за васељену, када је принесена таква жртва, и отворен рај, и разбојник вазнесен у древну отаџбину, и клетва разријешена, и гријех уништен, и дуготрајно непријатељство прекинуто, и помирење Бога са људима извршено, и све се промијенило, - у тај дан, када је требало постити, славословити и вазносити благодарне молитве за блага дјела за васељену ка Ономе ко их изврши, - тада ти, оставивши цркву, и жртву духовну, и сабор браће, и заборавивши важност поста, предаде себе у плијен ђаволу и одвуче се на то зрелиште. Може ли се то отрпјети, може ли се поднијети? Ја нећу престати да постојано понављам ово и тиме олакшавам своју патњу, да је не бих заглушио ћутањем, него ћу поставити на увид и показати све то пред вашим очима. И како ћемо послије овога бити у стању да преклонимо Бога на милост? Како можемо помирити Њега разгнијевљеног са нама? Прије три дана лио је страшни пљусак, повлачећи за собом све, чупајући, да тако кажемо, из самих уста храну земљорадника, обарајући на земљу зрело класје и истребљујући све остало вишком воде; код нас бијаху молитве и прошења, и сав наш град, попут потока, сливао се ка мјестима апостолским, и преклињали смо наше заштитнике, светог Петра и блаженог Андреја, двојицу апостола, Павла и Тимотеја. Послије тога, када се гнијев Божији прекратио, ми, препливавши море и савладавши његове таласе, притрчасмо врховним, Петру, основи

вјере, и Павлу, изабраном сасуду, вршећи духовно торжество и обавјештавајући све о њиховим подвизима, трофејима и побједама над бјесовима. И ти, не будући суздржан страхом онога што се десило и не научивши се величанственошћу дјела апостолских, тако брзо, по истеку једног јединог дана, бјесниш и урлаш, не обраћајући пажњу на то да је твоја душа заробљена и занесена страстима. Ако ти се прохтјело да гледаш трк бесловесних, због чега онда ниси зауздао бесловесне своје страсти, гнијев и похоту, упрегао их у благи и лагани јарам љубомудрија и потрчао ка почастима вишњег звања, устремљујући се - не од злочина ка злочину, него од земље према небу? Такве врсте трка, заједно са задовољством, доноси и велику корист. А ти, оставивши своја дјела да иду безрасудно и како им се прохтједне, сјеђаше, пративши побједу других, потрошивши такав дан узалуд, бескорисно и чак на штету.

2. Или не знаш да ће, као што ми, када повјеримо новац својим слугама, тражимо од њих извјештај о сваком центу, тако и Бог тражити од нас извјештај о данима нашег живота, како смо употријебили сваки дан? А шта ћемо ми да кажемо? Чиме ћемо се оправдати када од нас затраже извјештај о овом дану? За тебе је засијало сунце, мјесец је освијетлио ноћ, забљештао је разнолики скуп звијезда, за тебе су дунули вјетрови, потекле ријеке, за тебе су израсла сјемена, уздигле се биљке, ток природе задржава свој поредак, све то је сачињено за тебе; а ти, за то вријеме док твари служе теби, извршаваш вољу ђавола. Добивши од Бога такав дом, тј. овај свијет, ти Му не узвраћаш свој дуг? И није ти било доста једног дана, него си и другог дана, када је требало мало одморити се од протекле недаће,

опет пошао на стадион, из дима се бацивши у ватру, бацивши себе у другу, још ужаснију пропаст. Старци су посрамили своје сиједи главе, младићи су подвргнули опасности своју младост, оци су тамо повели своју дјецу, бацајући их, на самом почетку невиног узраста, у пропаст бешчашћа, тако да не би погријешо онај који би их назвао, не - оцима, него дјецоубицама, јер бешчашћем губе душе које су сами родили. А какво је, питаћеш, ту бешчашће? Па зато ја и патим, што ти, будући болестан, не осјећаш да си болестан, и не тражиш љекара. Испуњен си прељубочинства, а питаш какво је то бешчашће? Или ниси слушао ријечи Христове: *који погледа на жену са жељом за њом, већ је учинио прељубу са њом у срцу свом* (Мт. 5:28)? А шта ако кажеш да је нећеш гледати *са жељом за њом*? Али како ти можеш мене да убиједиш у то? Ко се уздржава од тога да гледа, него ка томе прилаже усрдност, како тај може послије гледања да остане чист? Зар је тијело твоје камен? Зар је оно жељезо? Ти си одјевен у плот људску, која се брже од сламе запали од пожуде. И шта ја говорим о представи? Често и на тргу, сусревши се за женом, ми се смутимо, а ти, сједећи на врху, гдје има толико побуда ка нескромности, видећи блудну жену како излази са обнаженом главом, са великим бестићем, одјевену у златне хаљине, правећи њежне и заносне покрете тијелом, пјева блудне пјесме и развратне стихове, изговара срамне ријечи и чини такве непријатности од којих ти, гледалац, замишљајући их у својем уму, обараш поглед; па како онда смијеш говорити да не осјећаш ништа људско? Зар је тијело твоје камен? Зар је оно жељезо? Ја не могу да се суздржим да понављам исто питање. Зар си ти љубомудрији од великих и сјајних мужева,

који су пали од једног таквог погледа? Ниси ли слушао шта је говорио Соломон? *Или га има да је ходао по угљу ужареном а да није ожегао ноге? Убаца ли ко ватру у њедра а да хаљине своје не спржи? Тако и муж који дође код жене* (Прич. 6:27-29). Јер, и ако ниси имао спајање са блудницом, ипак си са њом имао везу жељом и учинио си гријех вољом. И не само у то вријеме, него и када се представа заврши, када она оде, у души твојој остаје њен лик, ријечи, одјећа, погледи, ход, стас, грациозност, прељуботворни удови, и ти одлазиш, задобивши многе ране. Нису ли одатле нереди у кући? Није ли одатле погибија цјеломудрија? Није ли одатле распад бракова? Нису ли одатле битке и свађе? Нису ли одатле бесмислене непријатности? Јер, када ти, занесен и заробљен њоме, долазиш кући, то ти се и жена твоја не чини тако пријатном, и дјеца ти изгледају неподношљива, и слуге оптерећујућим, и кућа одвратном, и обичне бриге о свршавању редовних послова изгледају тешке, и сваки који те посјети - теретан и несносан.

3. Разлог овоме је у томе што се ти у кућу не враћаш сам, него доводиш са собом блудницу, која не улази јавно и отворено - то би било подношљивије, јер би је жена истог часа отјерала - него која сједи у твојој души и свијести, и која распаљује унутар тебе вавилонски, и још гори од њега пламен: јер као храна тог пламена не служи дрво, угаљ и смола, него горе поменуто; и све у теби захвата немир. Као што болесни од грознице немају никаквог разлога да оне који их служе окриве за њихову тешку болест, а бивају незадовољни свиме, одгурују храну која им се доноси, вријеђају љекаре, разгњевљују се на укућане и вријеђају слуге; тачно тако и они

који су опсједнути овом тешком болешћу бивају узнемирени и негодују, стално замишљајући ту блудницу. О, тешке су то ствари! Вук, лав и остале звијери, бивши рањене стријелом, бјеже од ловца, а човјек, обдарен разумом, добивши рану, стреми ка оној која га је ранила, да би задобио још љућу рану, и налази задовољство у тој рани; то је најтужније од свега, и производи неизљечиву болест. Јер како ће онај који не мрзи своју рану и неће да се избави од ње уопште поћи да тражи љекара? Зато ја и патим и растрзавам се, што ви одатле долазите, и ради малог задовољства навлачите на себе непрестано кажњавање. Заиста, још прије гејене и тамошњег мучења, ви већ и овдје подвргавате себе крајњем кажњавању. Па зар није крајње могуће мучење, реци ти мени, - хранити такву пожуду, стално се распаљивати и свуда са собом носити огањ непотребне љубави и грижу савјести? Како ћеш ти прекорачити праг овог светог мјеста? Како ћеш дотакнути небеску трпезу? Како ћеш слушати бесједу о цјеломудрију, сав прекиривен чиревима и ранама, имајући душу поробљену страстима? И треба ли о чему другом говорити? И из тога што се дешава код нас може се видјети душевна патња. Ево и сада ја видим како неки уз ове моје ријечи себе ударају у лице и изјављују вам велику благодарност за то што сте ви тако састрателњни људи. Ја мислим да многи који можда нису сами згријешили ни у чему то чине из сажалења према ранама браће. Зато ја и патим и растрзавам се, што ђаво заражава такво стадо. Али, ако ви хоћете, ми ћемо му истог часа заградити улаз. Како и на који начин? Ако болесне угледамо здравим; ако, раширивши мреже учења, кренемо да тражимо оне које су звијери уловиле и ишчупамо их из

саме лавље чељусти. Немој да ми говориш: оних који су се одвојили од стада нема много. И да их је само десет, ни то није мали губитак, и да је пет, и да је два, и да их је један једини. Тако је и онај пастир, оставивши деведесет девет оваца, отишао за једном и није се враћао све док је није довео и враћањем заблудјеле попунио осиромашени без ње стотични број (Мт. 18:12). Не говори да је он само један, него помисли да је то душа, ради које је створено све видљиво, ради које постоје сви закони, казне, мучења, безбројна чудеса и разнолика дјела Божија, ради које Бог није поштедио ни Свог Јединца. Помисли - каква је цијена плаћена и за једног, и не занемаруј његово спасење, него пођи, доведи га опет код нас и убјеђуј, да не упада опет у исто, да бисмо ми имало довољно оправдање. А ако пак он не прими ни наше савјете, ни наша упутства, онда ћу ја, на крају крајева, употребити *власт, коју нам даде Господ на назидовање, а не за кварење ваше* (2 Кор. 10:8).

4. Због тога ја упозоравам и објављујем громогласно: ако неко послије овога разјашњавања и поуке пође на нечастива и погибелна зрелишта, ја таквога нећу пустити унутар ове ограде, нећу га учинити причесником тајанстава, нећу му дозволити да се дотакне свештене трпезе; него, као што пастир одваја шугаве овце од здравих, да се болест не прошири и на остале, тачно тако ћу поступити и ја. Јер, ако је у древним временима губавац морао да остане изван насеља, па макар то био и цар, он се туда изводио са дијадемом; тим прије ми истјерујемо губавог душом из овог свештеног насеља. Испочетка сам ја употребљавао упућивање и савјет, а сада, послије оваквог детаљног разјашњавања, неопходно је, на

крају крајева, прибјећи и отсијецању. Ево, већ је прошла година дана откако сам дошао у ваш град[1], и нисам престајао да вам често и постојано предлажем ово знање; али пошто неки остају у тој зарази, сада ћемо ми већ то да одсијечемо. Јер, иако ја немам жељезо, имам ријеч, која је оштрије жељеза; иако не носим ватру, ја имам учење које је пламеније од ватре и које може да пржи јаче од огња. И немој да презиреш моју пресуду. Иако смо неугледни и већма смирени, ми смо ипак, по благодати Божијој, добили достојанство по којем можемо то да чинимо. Дакле, нека буду одлучени такви људи, да би здрави код нас постали још здравији, а болесни да би се опоравили од такве недаће. Ако сте задрхтали чувши ову пресуду - јер ја видим неке који уздишу и скрушавају се - нека се они промијене, и пресуда ће бити укинута. Јер ми смо добили власт, како да везујемо, тако и да развезујемо и опет приводимо (у цркву). Ми не желимо да одлучујемо нашу браћу, него да отклонимо срамоту од цркве. Иначе, пагани ће почети да се исмијавају над нама, ако ми почнемо тако равнодушно да гледамо на наше властите гријехе. А у противном случају и они ће нас веома одобравати и почеће да се диве цркви, задобивши велико уважавање према нашим законима. Према томе, нека не улази у цркву нико од оних који се предају овом прељубочинству, него га и ви одбаците и нека постане заједнички непријатељ. *Ако ли ко, говори апостол, не послуша ријечи наше у овој посланици, тога обиљежите, и не дружите се с њим* (2 Сол. 3:14). Ево шта ћете учинити: не разговарајте са њим, не примајте га у кућу, не дијелите са њим трпезу, немојте да разговарате са њим ни при уласку, ни при изласку, ни на тргу; на тај начин ми ћемо га

лако повратити. Као што звијери које није лако уловити ловци утјерују у мрежу гонећи је не са једне, него са свих страна, тако ћемо и ми оне који су постали слични свирепим звијерима прогонити заједничким снагама, ми са једне, а ви са друге стране, и тада ћемо их брзо уловити у мрежу спасења. А да би се то учинило, и ви са њиме подијелите негодовање на њих, или, још боље, патите због закона Божијих, и мало-помало обраћајте толико тешко болесну и згријешившу браћу, да би они послуже тога били стално са вама. Неће вас мала осуда постићи ако будете занемаривали такву погибију ваше браће, него ћете бити подвргнути великој казни. Јер, ако и у домовима људским, када неко од слуга буде ухваћен у крађи сребра или злата, бивају ухваћени не само крадљивац, него и они који су за то знали а нису пријавили; тим прије је тако у цркви. Бог ти каже овако: видећи како је из Мојег дома украдена - не сребрена или златна посуда, него је украдено цјеломудрије, како се онај ко се причешћивао Пречасног Тијела и учествовао у таквој Жртви запутио у ђаволско мјесто и упао у такав злочин - зашто си ћутао, зашто си трпио, зашто ниси пријавио свештенику? А тада ћеш бити подвргнут не малој казни. Због тога и ја, мада са патњом, нећу пожалити да наложим и најтежу казну. Јер, за нас је много боље да се, искусивши патњу овдје, избавимо од будуће казне, него да онај коме бисмо ласкали ријечима буде кажњен тада заједно са вама. Заиста, није поуздано и није безопасно за нас да то покривамо ћутањем. Свако од вас ће дати одговор за себе, а ја ћу морати одговарати за спасење свих. Због тога ја нећу престати да чиним и говорим све, макар због тога морао и да вас растужим, макар се то чинило и тешко, и

неподношљиво - да бих могао стати пред оним страшним пријестолом, *немајући мрље или порока или нешто слично* (Еф. 5:27). Да буде, молитвама светих, да се они који су се већ развратили брзо преобрате, а они који су остали неповријеђени да још боље преуспију у чистоти и цјеломудрију, да и ви достигнете спасење, и ми да се радујемо, и Бог да се прославља, сада и увијек и у бесконачне вијекове вијекова. Амин.

НАПОМЕНЕ:

1. Константинополь.

Текст се наводи према издању: *"Избранные проповеди святых отцов Церкви и современных проповедников"*, Благовест, б/г. Репринт с *"Сборникъ проповѣдническихъ образцовъ (проповѣди свято-отеческія и церковно-отечественныя). Въ двухъ частяхъ. Составиль преподаватель Донской Духовной Семинаріи Платонъ Дударевъ. Второе издание, исправленное и дополненное. С.-Петербургъ. Изданіе И.Л. Тузова, Гостиный дворъ, 45, 1912."* с.178-184.

Руска верзија на сајту [Библиотека святоотеческой литературы](#).

Превоо и припремио:
ИГОР МИКОВИЋ

[Светосавље.орг](#) :: [Библиотека](#)

